

GAZİANTEP KENT KONSEYİ

SPOR ÇALIŞMA GRUBU RAPORU

**Hazırlayan
Doç.Dr.Kürşat KARACABEY**

**GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
YÜKSEKOKULU**

**2009-2011
GAZİANTEP**

GİRİŞ

Spor, evrensel kültürün bir parçası, dünyada dili, ırkı, dini farklı insanları birleştiren önemli bir vasıtaadır. Dünya barışına katkı sağlayan bir etkinliktir diyebileceğimiz gibi çağımız sporunu, fiziksel faydalarının yanı sıra insanların ruhsal sağlığını da olumlu etkilemek, sosyal ve moral kazançlar sağlamak amacı ile yapılan hareketler topluluğu olarak da tanımlayabiliriz.

İnsanları spora alıştırmak, yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olmak ve sağlıklı kalabilmesi için spor yapmasının gerekli olduğu artık tüm toplum kesimlerince bilinmektedir. Spor tesisleri de, spor ortamının bir ögesi durumundadır. Sporun gelişmesi ve toplumda yaygınlaşması, tesislerin varlığıyla mümkündür. Spor aracılığıyla insanın yaptığı işten en yüksek seviyede verim alması kolaylaşacaktır.

Sporun toplumda yaygınlaştırılması, yönetim, personel ve tesisler, malzeme, araç gereç ve kitle iletişim araçlarının, işleyişine faaliyetlerin, yeterliliğine, dengeli dağılımına, tüm sorumlulukların yerine getirilmesine bağlıdır.

Sporun yaygınlaştırılmasındaki olumsuzlukların başında, genelde hizmet yetersizliğinden kaynaklandığı bilinmektedir. Sporun geldiği noktanın yeterli olmaması, sportif faaliyet ve organizasyonların da yetersiz olması için etkili nedenlerden biridir. Sportif etkinliklerin, yoğun, yaygın ve gelişmiş olduğu toplumlar güçlü ve mutlu olmaya aday toplumlardır.

Çeşitli yaş ve statüde bulunan kişilerin spor yapabilme imkânlarına kavuşturulması ideal olan bir hedeftir. Ancak gelişmekte olan ülkeler kaynaklarını en verimli tarzda değerlendirmek durumundadırlar.

Günümüzde milli ve milletler arası spor alanında söz sahibi olan ülkelerin büyük çoğunluğunun spor tesisi bakımından hemen hemen bütün problemlerini çözümlenmiş oldukları görülmektedir.

Spor, spor alanı olarak ayrılmış yerlerde gerçekleştirilmediği sürece kendisinden beklenen değişiklikleri gerçekleştiremeyecektir. Sporda ilerlemiş ülkeler, bölgesel taramalarını iyi yapmış ve doğru yere doğru tesis yaparak, uygun hizmet getirmek suretiyle sporda başarıyı elde etmişlerdir.

Sonuç olarak; Sporu geniş kitlelere yayabilen ülkelerin, sporda başarılı olan ülkeler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

1.GENEL BİLGİLER

Günümüzde spor, evrensel kültürün vazgeçilmez bir eğitim aracı ve ulusların uygarlaşma düzeyinin de bir göstergesidir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte hareketi kısıtlanan insanın varlığını sürdürmesinde sporun, önemi daha çok ortaya çıkmış ve insan için vazgeçilmez oluşu gündeme gelmiştir. İnsanın doğal gereksinimi olan hareketin evrensel kültürün gerektirdiği fiziksel, ruhsal, toplumsal sağlığını kazanma ve sürdürmedeki etkisi fark edilmiştir. spor, toplumların göz ardı edemeyeceği, kesintiye uğratamayacağı ve vazgeçemeyeceği evrensel, bütünleştirici bir aktivitedir. Sporla iç dinamiğini arttıran ülkeler tarihsel süreç içerisinde dışa açılma ihtiyacı duymuşlardır.

Avrupa ülkelerindeki hareket ve spor eğitimi programları; öğrencilerin yaşamlarında da önemli özellikler içinde yer alan; çok yönlülük, eleştirel, yaratıcı düşünme, problem çözme, bağımsız karar verme, sürece katılma ve iletişim becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca; bilgi üretmeyi ve öğrenmeyi öğretmesi, kendilerini değerli bir birey olarak hissetme, kapasitelerine güvenme ve başkalarının farklılıklarına değer verme becerilerini kazandırmaktadır. Bu nedenle ülkeler, erken yaşlardan başlayarak çocuklara zorunlu olarak hareket eğitimi ve spor programları uygulamakta, spor bu toplumların yaşam alışkanlıklarının bir parçası olarak görülmektedir.

Bu ülkeler, uluslar arası büyük spor organizasyonlarında da ön sıralarda yer almak için mücadele etmektedir. Çünkü sonuçlar günümüzde ulusal saygınlığın da bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde ise, hareket ve spor eğitimine başlama yaşının Avrupa standartlarının çok altında olduğu, eğitim sistemimiz gereği çocukların erken yaşlarda spor dallarına yönelmelerinde büyük zorluklar yaşandığı bilinmektedir. Çünkü, spor ve spor yapma alışkanlığının sağlıklı ve gelişmiş bir toplum için temel unsurlardan biri olduğu yeterince anlaşılammış olduğu görülmektedir.

Güçlü olmak, başkalarını yenmek üzere benimsenen spor giderek moral değerler kazanarak, uluslar arası etkinliklerin düzenlendiği noktaya ulaşmıştır.

Spor hakkının, hiçbir siyasi görüş ya da eğilim farkı gözetilmeksizin, insanın en temel hakları arasında görülmesi çağımızın bir gerçeğidir.

Günümüzde ise spor, sanayinin hızla gelişimi, yoğun kentleşme, serbest zaman artışı gibi temel toplumsal değişmelere bağlı yeni boyutlar kazanmıştır. Günümüzde spor ,kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görmektedir. Ayrıca, günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle medyanın etkisiyle

karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarlarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir.

Spor hareket ve heyecan olarak iki ana temele dayanır. Spor bir eğitim işidir. En iyi eğitim erken yaşlardan başlayan eğitimidir. Bu gerçekten hareketle sporun ve gençliğin iç içe olduğu söylenebilir. Günümüzde spor, fertlerin bedenlen, ruhen ve fikren gelişmelerini bu öğeler arasında koordinasyon yeteneğini sağlayan bir bilimdir. Ancak bu gelişme, bilimsel metot uygulamakla mümkün olabilir. Böyle yapılmadığı takdirde spor boş zamanları doldurmak için yapılan bir uğraş olmaktan öteye gidemez.

2. Avrupa Konseyi ve Yerel Yönetimler

Avrupa Konseyi'nde 1980 ve 1986 yılları arasında sürdürülen kent politikalarına ilişkin çalışmaların önemli bir ürünü olarak insan haklarına paralel bir kentli deklerasyonu yayımlamıştır. Şart, kentli haklarına saygılı, yerel yönetimler için bu deklerasyona ek olarak 13 konuda yol gösterici bir ilkeler dizisi belirlemiştir. Bunların özellikle dört tanesi, belediyelerin, tamamen sosyal hizmet faaliyetleriyle ilgilidir.

Avrupa Konseyi, yerel demokrasinin geliştirilmesine ve yerel özerkliğin gelişmesine katkı yapmak amacıyla olan uluslararası bir örgüttür. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı Avrupa Konseyi 1985 yılında kabul etmiştir. Türkiye 1988 yılında imzalamış, Anayasa'nın 90. maddesinin ilgili kuralına uyarak 1991 yılında 3723 sayılı yasayla da onaylamıştır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın önemli bir ilkesi, yerel yönetimlerin karar organlarının serbest, eşit, genel seçim yoluyla oluşturulmasıdır. Özerklik Şartı, doğrudan demokrasi yöntemlerinin de her zaman yerel yönetimler tarafından kullanılabilmesini öngörmektedir. Ayrıca yerellik ilkesi, halka yakınlık hizmeti, hizmetlerin görülmesinde halka en yakın olan idarî kademelerin görev alması ilkesi, genellik ilkesi de Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın hem başlangıç bölümünde, hem de maddesinde yer almaktadır.

2.1. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak çalışan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yetkililer Sürekli Toplantısı'nın 17-19 Mart 1992'de Strasburg'ta yaptığı 27'nci oturumunda "Avrupa Kentsel Şartı" kabul edilmiştir.

- Kentler herkesin her yerden yararlanabileceği biçimde tasarlanmalıdır.
- Kentlerde sosyal ve rekreatif alanlar oluşturulmalıdır.
- Özürlü ve engelli kişilere yönelik politikalar aşırı korumayı değil, toplumla bütünleştirmeyi (entegrasyonu) amaçlamalıdır.
- Engellileri veya azınlık gruplarını temsil eden uzmanlık dernekleriyle ve bu derneklerin kendi aralarında işbirliği kurulması zorunludur.
- Evlerin, işyerlerinin, sosyal ve sportif alanların engelli ve özürlü kişilerin ihtiyaçlarına uygunluğunun sağlanması önemlidir.
- Yolculuk, iletişim ve toplu taşımacılık olanaklarından herkes yararlanabilmelidir.

Kentlerin ve beldelerin, yaşanabilir, uyumlu, güzel ve sağlıklı olabilmesi istenen hedeftir. Yerel yönetimler, bu hedef doğrultusunda kentsel politikalarını oluşturmaktadır. Kentli haklarının korunması, yaşayanların ulaşım, trafik, yaşam, çalışma, dinlenme ve eğlence gereksinimlerinin uyum içinde bir arada sağlanması, yaşam kalitesinin artması, tarihe, doğaya, çevresel ve kültürel mirasa saygılı olma ve sahiplik bilincinin yerleştirilmesi, çevresel bozulmaların önlenmesi, ekonomik aktivitelerin ve sürdürülebilirliğin sağlanması için yerel yönetimlere her konuda çok önemli vazifeler düşmektedir.

Bütün bunların sağlanabilmesi için yerel yönetimlere görevler düştüğü gibi, öbür tarafta, insana ve risk gruplarına sağlanacak sosyal hizmetlerde yerel yönetimlerin önemli görevleri arasına girmektedir.

Her kentlinin en temel hakkı, kentlerdeki sosyal aktivite ve olanaklarla, yaş, ırk, bedensel ve zihinsel kabiliyetlerine bakılmaksızın kendi özgür iradesiyle erişebilme hakkıdır. Özel engelli kişilerin, temel kişilik haklarını kullanabilmeleri ise diğer kent sakinlerinin anlayışının yanı sıra, yerel yönetimlerin, uygun mekân düzenlemeleri ve bu grupları göz ardı etmemeleriyle sağlanabilir. Bu amaçla, yerel yönetim politikaları, kentlerin, herkesin her yere erişebilirliğini sağlayabilecek şekilde tasarlanmalıdır (Yener,1998).

3.EĞİTİM VE SPOR

Eğitim sporun en önemli boyutlarından birisidir. Spor bu boyutuyla ele alındığında iki şekilde değerlendirilmesi gerekir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor amaçtır ve sporun en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanır. Sporcu

eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi söz konusudur. Bu anlamda eğitim sporun hizmetindedir ve sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltmek için vazgeçilmez bir yoldur.

Antrenman bilimi ve spor fizyolojisi, spor psikolojisi, spor yönetimi ve işletmesi, spor pedagojisi gibi pek çok bilim dalı spor için eğitimde önemli yer tutar. Eğitim için sporda ise spor, eğitimin hedeflerine ulaşması için kullanılan araçlardan sadece bir tanesi ama belki de en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkilisidir.

Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Kasıtlı olarak kültürlenmeye eğitim denilir. Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır. Bireyi kültürlemek, toplumsallaştırmak, üretken olmasını sağlamak ve bireyselleştirmektir. Bireyselleştirmede, bireylerin gizil güçlerinin ortaya çıkartılması ve istenen doğrultuda değiştirilmesi söz konusudur. Bu değişim bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda oluşturulabilir.

Eğitimle aktarılan kültürel değerler; müzik, resim, yontu, folklor, bilim, teknik spor vb. olarak ele alınabilir. Toplumsallaştırma, bireyin o toplumdaki yazılı olan ve olmayan kuralları benimsemesi anlamındadır. Üretkenlik ise bireyin kendi yeteneklerine uygun bir iş sahibi olarak kendi geçimini sağlaması, toplumun zenginliklerini koruyan ve kalkınmasına katkıda bulunan sağlıklı, mutlu ve dengeli bir insan olmasıdır.

Günümüzde eğitimin amaçlarının, bireyi, nedenini anlamaksızın yapacağı tercihlere koşullandırmaktan çok özgürce tercihler yapmaya teşvik etmek olduğu kabul edilmektedir. Bu bakımdan eğitim, bireyin özgür kılınmasında önemli bir etken olmaktadır. Burada, sözü edilen özgürlük kavramı; insana değer verilmesini, insanların eşit haklara, eşit fırsatlara sahip olmasını da kapsamına almaktadır.

Bu durumda, eğitimin bireyi bir yurttaş olduğu kadar, bir insan olarak da biçimlendirmesi gerekir. insan fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim bu hizmeti gerçekleştirecek şekilde düzenlenmelidir.

Aksi takdirde belli bir eğitim düzeyinde, bir meslek sahibi ve yeterli bir geliri bulunan ancak kendini gerçekleştirememiş pek çok insan ortaya çıkmaktadır. Başarılı görünümleri arkasında mutsuz ve dengesiz yaşantılarıyla bu insanlar topluma beklenen katkıyı sunamamaktadır.

Sonuçta, bedensel enerji kapasitesini iyi kullanamayan, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden sağlıklı nesiller yetiştirme sorunuyla karşılaşmaktadır. Okul öncesi ve ilkokulların ilk sınıflarında müfredat programlarına baktığımızda bu programların günlük işlere ve anlayışa dayalı temel becerileri edinme ve geliştirmeyi ön plana aldığı, taklidi hareketlere ve

dramatizasyona yer verildiği görülmektedir. İlkokullarda beden eğitimi derslerinin büyük bir çoğunluğu temel sportif eğitimden yoksun sınıf öğretmenlerince işlendiği göz önüne alınırsa uygulamanın ne derece sağlıklı olacağı düşünülmelidir (10, 18). Eğitime yapılan yatırımın insana yapılan yatırım olduğunu kabul ederek, teorik anlamda kabul edilenlerin hayata geçirilmesi gerekir.

3.1.Bilimsel uygulamada spor ikiye ayrılır;

1. Zirve sporu veya yarışma sporu (profesyonellik bu kısımdadır)
2. Toplum ve kitle sporudur.

Ülkelerin ve milletlerin birbirleriyle acımasızca bir rekabet halinde buldukları günümüz dünyasında kültürel, bilimsel ve ekonomik alanların yanında sporda da çağı yakalamak önemli bir görev ve hedef olmalıdır. Avrupa'nın en genç nüfusuna sahip ülkemizde çocuklarımızı ve gençlerimizi sporun içine ne kadar çok çekebilirsek o kadar çok sağlıklı nesiller oluşturabiliriz.

Ülkenin spor politikası; sporu ülke insanlarının yararına, en verimli şekilde ulaştıracak sistem, organizasyon, yönetim, eğitim ve finans yapılanmasının ana çekirdeğini oluşturan, bilimsel gerçeklere dayalı temel etkinlik düzenlemeleridir.

Her yaştaki ülke insanının, çağdaş anlamda spor hizmetlerinden yararlanabilmesi günümüz koşullarına uygun bir spor yapılanması ile gerçekleşebilir. Gerek şura kararları gerekse beş yıllık plan çalışma raporları Türk spor politikasının kesin ve belirgin bir yapıya kavuşturulması gerektiğini vurgulamaktadır. Ülkemizin sporda hak ettiği düzeye erişmesi, öncelikle uygulamakta olduğu politikaların, yeniden yapılanmasına bağlanmaktadır.

Dayanaklar:

Anayasa Madde 59. “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.”

3289 Sayılı GSGM Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 3.kısım made:8/a ...“Danışma Organı niteliğindeki gençlik ve spor şuraları, gençlik ve spor hizmetleri ile ilgili faaliyetler konusunda olmak ve dört yılda bir toplanmak üzere Başbakanlıkça ayrı ayrı düzenlenir*.”

1739 sayılı T.M. Eğitim Temel Kanunu: TME genel amaçları bölümünde; “Bir ülkenin kalkınma ve gelişmesinde en önemli faktör olan insanı: Çocukluk yıllarından itibaren sistemli bir beden eğitimi ve sporun, ömür boyu uygulanması gerektiğine inanmış, alışkanlık haline getirmiş olarak yetiştirmek esastır”.

“Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”, Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989’da kabul etti. Türkiye, 14 Eylül 1990’da bu sözleşmeyi imzaladı ve sözleşme 9 Aralık 1994’te TBMM’nce onaylandı. Böylece Türkiye, “...*çocuk haklarının korunması, çocukların temel gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olunması ve çocukların potansiyellerinin eksiksiz biçimde geliştirilmesi için gerekli fırsatların yaratılması*” hususunda taahhütte bulundu.

Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu: “Yaş yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması”nı kent insanının temel haklarından biri olarak ön görmektedir. Ayrıca;

“Yerel yönetimler, herkes için spor koşulu ve yaklaşımları doğrultusunda, kendi yönetiminde veya başkaları aracılığı ile gerçekleştirilecek spor alanları ve spor etkinliklerine ulaşımı; kişilerin sosyo-ekonomik durumları, yaşları ve etnik kökenlerine bakılmaksızın, sağlama zorunluluğuna sahiptir” denilmektedir.

Avrupa Konseyi Spor Gelişim Komisyonu Sonuçları: “Beden Eğitimi ve Spor ilköğretim sürecinin bütünleyici parçalarından biridir. Beden Eğitimi ve Spor olmaksızın çocuğun eğitimi tam kabul edilemez.”

M. Kemal Atatürk; “...Tüm millet ve tüm ülke evlatlarını sporcu yapmak için harcanan gayretin önemi ve kutsallığı aynı derecede değerli ve önemlidir”.(1926 TİCİ’ye yaptığı konuşma)

“...Cihanda sporların ve spor âleminin önemi çok büyüktür. Başkaları için bu kadar önemi olan sporların Türkiye için çok daha fazla büyük önemi vardır”. (1937 Hükümet programı)

“Sosyal açıdan spor hareketlerini düzenlemekle görevli olanlar Türk çocuklarının spor hayatını yükseltmeyi düşünürken, sadece gösteriş için ve kazanmak emeliyle herhangi bir müsabakada bir spor politikası oluşturmazlar, asıl amaç her yaştaki Türk için beden eğitimini sağlamaktır”

Temel ilkeler:

- Her yaştaki vatandaşın spor hakkını kullanmasını sağlayacak önlemlerin alınması,
- Sporun her düzeyde, adil ve demokratik bir hizmet anlayışıyla yönetimini sağlayacak uzmanlık birimlerinin oluşturulması,
- Yaygın bir *spor eğitim ve kültür sisteminin* geliştirilmesi ve sürdürülmesi,
- Sporda ülke kaynaklarının birleştirilmesi ve verimli kullanılması,
- Spor tesis alan ve mekânlarının yerinden yönetimi ve verimli kullanılması,
- Sporda gönüllü hizmet sisteminin özendirilmesi,
- Okul spor kulüpleri, Herkes için spor kulüpleri ve Profesyonel spor kulüp-şirketlerinin çağın gereklerine göre yapılandırılması,

- Yetenekli sporcuların eğitimleri ile ilgili koruyucu önlemlerin alınması ve yeteneğin, kaliteli bir eğitim için avantaj oluşturması.
- Yerel yönetimlerin, halkın sporunu yönetecek birim ve sistemleri ile ilgili yasaların yapılması, donanımlı spor uzmanlarını görevlendirmesi, Okul ve yerleşim birimlerinde çağdaş spor yapılanmasını gözetmesi.
- Sporda TMOK ve diğer sivil toplum kuruluşlarının etkinliğinin artırılması.

4.Herkes İçin Spor

Sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru olan insanın, fiziksel, ruhsal, sosyal ve zihinsel gelişimini sağlamak, etik ve estetik duygularını geliştirmek,bireysel, toplumsal ve evrensel barışa ve dayanışmaya katkıda bulunmak, bireyde kurallar içinde mücadele ve rekabet anlayışını yerleştirmek gibi çok yönlü fonksiyonları, spor ile yerine getirmesi mümkündür.

Günümüzde pek çok ülkede insanların spora olan ihtiyaçlarının henüz tam olarak farkında oldukları söylenemez. Halbuki sanayi devrimi sonrası çalışma hayatının gittikçe artan oranda hareketsizlik getirmesi ya da tek yönlü yüklenmelerle karakterize olması, günümüzde medeniyet hastalıkları olarak bilinen kalp-dolaşım ve kas-iskelet sistemi problemleri, diyabet, şişmanlık ve stres gibi rahatsızlıkların artmasına yol açmıştır. Oysa, bilimsel çalışmalar, bahsedilen rahatsızlıkların önlenmesinde ve iyileştirilmesinde sporun en uygun ve maliyeti en düşük araç olduğunu vurgulamaktadır. Sporu geniş halk kitlesinin yaşam biçimi haline getirmiş ülkelerdeki fert başına düşen ilaç ve tedavi giderlerinin düşüklüğü ve dengeli toplum görüntüsü, kitle sporuna, bir başka deyişle, "Herkes İçin Spor'a" yapılan yatırımın doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

4.1. Okullarda Spor Eğitimi

Öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin temel amacı, her kademedeki öğrencilere yaşam boyu spor yapma alışkanlıklarını kazandırmak ve sporda yetenekli çocuk ve gençleri ortaya çıkarmak olmalıdır. Bu açıdan spor eğitimi toplumlar ve eğitim kurumları açısından vazgeçilmez bir gereksinimdir. Öte yandan, günümüzdeki hızlı değişme çağımızın en önemli özelliklerinden biri haline gelmiştir. Her geçen gün karşılaşılan yenilikler, toplum yapısını ve yaşam koşullarını aynı hızla değiştirmektedir. Çağdaş anlayışa uygun olarak

eğitimdeki amacın gerçekleşmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile olasıdır. Bu açıdan, okul öncesinden itibaren özellikle okullarda fiziksel eğitim, yani bedeninin sporla eğitimi genel eğitimin bir parçası olarak kabul edilmektedir.

4.2.Kültür ve Spor Kültürü

Latince “cultura” sözünden türeyen kültür, bu kök anlamında “bakım” demektir. Bu anlamda sözcük fazla bir şey anlatmaz. Bunun için insanın varlık yapısına ve yaşamasına kısaca bakmak gerekir.

İnsanın Varlık Yapısı ve Kültür:

İnsan diğer canlılardan ayrı olarak doğa ile uyumsuzdur. Bu nedenle onun doğada, doğaya uygun bir yaşamı yoktur. Eğer kendisine bakım göstermeyecek olursa yaşaması da imkânsızdır. İnsan yaşayabilmek için doğayı değiştirir. Ayrı deyişle doğayı *insanlaştırır*. Yalnızca doğayla yetinmez ahlak, gelenekler, inanışlar, bilim ve bilgi ile kendisini, yaşamasını da insanlaştırır. Böylece insan kendisine maddi ve manevi bir yaşama ortamı yaratır. İnsanın kendisine yarattığı bu ortam kültürdür.

Kültür toplumun, sosyal miras ve geleneklerini, yaşama biçimini, ideallerini, değerlerini ve davranışlarını, çevreye uyum biçimini, geniş anlamda eğitim biçimini yansıtır. Kültür, öğrenilen ve yeni kuşaklara aktarılan davranış örüntüleri ya da kalıplarıdır.

Toplum eğitiminin amaçlarından birisi de o toplumun kültürel birikimini sürdürmektir. Bunun yolu da bireyi eğitmekten geçer. İnsan yeteneklerini genleri ile sürdürür. Kültürün ise böyle bir şansı yoktur. Kültür, bir yaşam biçimi ve yorum aracıdır. Diğer bir yaklaşımla kültür, düşünsel, yaşamsal davranış ve değerler bütünü olarak nitelendirilmektedir. Kültür, toplumun davranış, biliş ve duyuş kalıplarının bütünüdür. İnsan içinde yaşadığı toplumdan aldığı kültürle beslenip yetişir ve farklılaşır.

4.2.1.Spor

Bazı kültür öğeleri insan yaşamını oluşturmaya karşın, yaşama ile doğrudan ilişkili değildirler. Günlük sürüp giden yaşamın dışında bulunur ve yaşamı oradan etkilerler. Bunun en önemli örneklerinden biri de spordur. Sözelimi hiçbirimiz günlük yaşamımızda *yüz metre* koşmayız. Günlük yaşamımızda *üç saniye koridoru, köşe vuruşu v.b.* yoktur. Çünkü spor bir kültür olmasına karşın *özel bir yaşamadır*.

Bir kültür olarak spor yapaydır. Doğada spor yoktur. Spor bir *insanlaştırmadır*. İnsanın tek ya da birkaç hareketine veya bu hareketlerin alet ya da aletleri (top,kale,pota...)

sistemi ile bütünleşmesinde ortaya çıkan bir oyundur. Spor bir oyundur ve oyun olarak da yapaydır.

SPOR FAALİYETLERİ VE TÜRLERİ

Spor faaliyetleri geçmişten günümüze; kapsamı ve donatı alanlarıyla çok değişiklik göstermiştir. Bugün yapılmakta olan spor faaliyetleri ve tesisleri ülkelerin gelişmişlik seviyesi, tekniği ve ekonomisiyle orantılı olarak özel alanlara ayrılmaktadır. Geçmiş dönemlerde birçok sporun birlikte kullanıldığı ortak tesisler bulunurken, günümüzde ekonominin ve teknolojinin değişmesi ve gelişmesiyle spor faaliyetlerinin yapıldığı donatılar/tesisler kendi içersinde özelleşmeye/ihtisaslaşmaya başlamıştır. Öte yandan günümüzde spor faaliyetlerinin yapıldığı alanlar kompleks tesisler olarak düşünülmekte çağımızın sınır tanımayan pazarlama anlayışı içinde her türlü sporla ilgili mal ve hizmetin pazarlama alanı olarak değerlendirilmektedir. Örn; seyretmeye gelenler için otopark, restoran, dinlenme salonları, kulüplere ait giyim ve hediyelik eşya mağazaları gibi pek çok donatıyı da içermektedir.

Günümüzde çok fazla spor çeşidi olmasından dolayı spor faaliyetleri bir kısmı kombine edilerek yapılmakta diğer bir kısmı da kendine özgü alanlar içermektedir. Spor alanları açık alanda yapılan (A) ve kapalı alanda yapılan (K) spor faaliyetleri olarak ayrılır. Birde hem açık hem de kapalı alanlarda (A-K) yapılan spor faaliyetleri vardır.

Spor Dalı	Kullanım Şekli
Futbol (açık ve kapalı alan olarak değerlendirilebilir.)	A-K
Basketbol (açık ve kapalı alan olarak değerlendirilebilir)	A-K
Voleybol (açık ve kapalı alan olarak değerlendirilebilir)	A-K
Hentbol	A-K
Tenis (açık ve kapalı alanlar)	A-K
Yüzme (açık ve kapalı alanlar)	A-K
Atıcılık	A
Binicilik (açık ve kapalı alan)	A-K
Rugby	A
Hokey (buz ve çim hokeyi)	A- K
Bisiklet	A
Polo	A
Atletizm	A-K

Golf	A
Kayak	A
Kürek	A
Badminton	A-K
Bowling	A-K

4.2.2.Spor Kültürü:

Spor kültürü sporla ilgili bilinçtir. Spor bilinci tüm spor bilincini kapsar. Spor bilinci sporda bilgisel altyapıdır. Bilgilenme bakımından spor iki bölümde ele alınabilir.

Bireyin kendine özgü spor bilinci; bireyin kendi spor kabiliyetini tanınması, bilmesi ve kendi sportif özünü geliştirmesiyle ilgili bilinç, bu bağlamda yer alır. Her insanın spora yatkınlığı vardır; her insan belli spor dallarında becerikli ve bu bağlamdaki bir sporu yapmaktan sportif haz duyar. Bu, harekete dayanan bir oyun oynamaktan alınan hazdır. Herkes için spor ve rekreasyon kavramlarının temellendiği en önemli yerlerden biridir bu sportif haz.

Genel spor bilinci; Sporla ilgili bilimsel, tarihi, kuramsal olimpiik birçok alana ilişkin bilgilerdir. Değişik spor dalları, sporun yaşamaya etkileri v.b. kapsayan bu bilinç bireyin sportif, bilgisel altyapısını oluşturur.

•Tüm insanlık değerlerini geliştirme fırsatına sahip olan, toplumların bir “*eğitilmişlik*” göstergesidir.

- İnsanın yaşama biçiminin parçası olan bir süreçtir. Bir davranış biçimidir;
- Fiziksel yeterlik ve teknik becerileri içeren Psikomotor davranışları,
- Bilgi, anlayış, uygulama, analiz, sentez, algılama, değerlendirme gibi bilişsel becerileri,
- İnsanlık değerlerini geliştirmeyi, toplumsallaşmayı, başkalarını dinlemeyi ve kabullenmeyi, bireyler arası ilişkileri, adil olmayı.. v.b duyuşsal tutum ve davranışları.. içeren bir yaşama biçimidir.

6.TESİS POLİTİKALARI

Dünyanın birçok ülkesi gibi Türkiye'de spor politikasının esas amacı öncelikle sporun bütün ülkede yaygınlaştırılmasıdır. Daha sonra oluşan bu spor seviyesinin kalite yükselmesini gerçekleştirmektir.

Türkiye’de halkın son yıllarda spora olan duyarlılığının artmasına rağmen insanlarımızın spora aktif katılımı yetersizdir. Oysa sporun insan ve toplum sağlığındaki

rolünün artık tartışılmadığı günümüzde, kanun koyucu bu bilinçle Anayasamıza koydukları iki madde ile Devlete görev yüklemiştir.

Sporu toplumumuzun vazgeçilmez tutkusu ve yaşam biçimi haline getirebilmek için, öncelikle “herkes için spor” seferberliği ilan etmeliyiz. Özellikle okul öncesinden başlayarak çocuk ve gençlerimizi spor yapmaya teşvik etmek, sporu sevdirmek, sigara, içki, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklar edinmelerine engel olacaktır. Topluma faydalı sağlıklı, ülkesini seven, hoşgörülü, sosyal, üretken insanlar olarak yetişmelerini sağlayacaktır. Dolayısı ile herkesin fiziksel aktivitelere katılabileceği ortam ve fırsatları onlara sağlamak gerekmektedir. Zira, Anayasamızın 58’nci ve 59’ncu maddeleri de bu görev ve sorumluluğu çok açık bir şekilde ifade etmektedir.

Ülkemizde son yıllarda çağdaşlaşma konusunda çok önemli adımlar atılmaktadır. Dünyada ve ülkemizdeki gelişmeler ışığında Türk Spor Teşkilat yapısında bir değişim ihtiyacı içerisine girmiştir. Dünya ülkelerinde olduğu gibi spor hizmetlerinin yürütülmesinde, Devletin yönlendirici ve özendirici, destekleyici ve denetleyici olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, spor hizmetlerini yerine getirmek gönüllülük esasına bağlı sivil toplum örgütleri, merkezi idareden bağımsız olarak oluşturulmuş spor federasyonları ve onları oluşturan spor kulüpleri, özel ve tüzel kişilere terk edilecektir.

Devlet yapısında öngörülen değişiklikler doğrultusunda yerel yönetimlere spor konusunda daha fazla sorumluluk verilmesi de planlanmaktadır. Yerel yönetimler bu yeniden yapılanma kapsamında spor hizmet birimleri oluşturmak durumunda kalacaklardır. Böylece, hem hizmet konusundaki arz-talep dengelenebilecek, hem de yöresel düzeyde ihtiyaca dönük yapılanma ve hizmet üretimi sağlanabilecektir.

Dünyada spor örgütlenmesi ve spor hizmetleri çok çeşitlilik göstermelerine karşılık, genelde ortak yanları bulunmaktadır. Örneğin, hemen hemen bütün ülkelerde Devlet denetleyici, destekleyici ve özendirici bir rol üstlenmektedir. Spor yatırımları ve hizmetlerin yürütülmesi ağırlıklı olarak yerel yönetimlere, özel ve tüzel kuruluşlara ve gönüllü kuruluşlara bırakılmaktadır.

Özellikle Amerika’da Devlet, kuralları düzenleyici ve kolaylaştırıcı olarak görev alır ve spor hizmetlerini “Gönüllü Birlik Modeli” sistemi içerisinde kurulan yapılara devreder. Bu birlikler birer şirket olmakla beraber, spor kulübü olmanın avantaj ve kolaylıklarından yararlanırlar.

Hollanda’da Devlet, altyapı çalışmaları, spor organizasyonları, spora katılımı teşvik, düzenli spor yapma ve sağlıklı bir yaşam şekli, spor faaliyetlerinin niteliğinin artırılması gibi konularda çalışmalar yaparken, hükümet dışı teşkilatlanmalar ise, mali konular, spor tesisleri

ve yatırımları, elit sporcular ve federasyonlara sosyal destek,hukuki sorunlar gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

Fransa'da Devlet, bürokratik kademeleri azaltarak her yaş ve kesimin beden eğitimi ve spor faaliyetlerini teşvik etmekte, gençlik faaliyetlerinin geliştirilmesi ve politikalarının belirlenmesi ve bütçe kullanımı ve denetlenmesi ile ilgili çalışmalar yapmakta, hükümet dışı teşkilatlar ise, elit seviye sporcularının refah seviyelerinin artırılması, tesisleşme alanında yatırımların artırılması, ülkede spor fikir ve uygulamalarının gelişimlerine katkıda bulunan kuruluşların desteklenmesi gibi görevleri üstlenmişlerdir.

6.1.Türkiye'de Spor Tesislerinin Yapım ve Kullanım Politikaları

2000'li yıllara girdiğimiz bugünlerde, çağımızdaki teknolojik ilerlemelere paralel olarak spor hızlı bir değişim ve gelişim göstermektedir. Spordaki bu hızlı gelişme, aynı zamanda, ülkelerce politika aracı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, ülkeler spora daha fazla eğilmiş, sporda başarı için bilim ve teknolojiden yararlanmışlardır. Bu nedenle, spor tesisleri, malzeme, spor araç ve gereçlerinin temini için bazı harcamaların yapılması gerekli hale gelmiştir.

Spor tesisleri yatırımlarının planlanmasında, mevcut "tip projeler" nedeniyle, verimsiz ve çağın gelişmelerinin gereğine uygun olmayan, her bölgenin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına cevap vermeyen spor tesisleri yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir.

Yerel yönetimlerin spor yatırımları için izleyecekleri bir politika belirlenmediğinden, yerel yönetimler politik kaygı ve siyasi amaçlarla spora yatırım yapmakta, "herkes için spor" ilkesine dayalı tesisler ve yatırımlar yerine, futbol başta olmak üzere, daha çok performans sporuna hizmet etmektedirler.

Bir ülkenin sporda başarılı olması, eğitim, bilim ve teknolojik gelişmelerinin yanında; toplumun ekonomik gelişmişliği ve politikaları ile ilişkili olmaktadır. Bu ilişki çerçevesinde; spor dinamik ve sağlıklı bir gençlik yetiştirmede, mutlu insanların yaşadığı bir toplum oluşturmada vazgeçilmez bir faaliyet olarak ülkelerin daima gündemindedir. Bu anlamda, toplumdaki istek ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak, hem herkes için spor ve hem de performans sporlarının yapılmasına uygun ve yaygın spor tesislerinin yapımı ve kullanımı önem kazanmaktadır.

6.1.1. Kentsel Alanlarda Spor Yerleri Planlama ilkeleri

Spor alanları halka açık büyük spor parklar veya yeşil alanlar olarak planlanmalıdırlar. Kent halkı için serbest zaman değerlendirme, sporcular için ise bir işyeri gibi olan spor Yerlerinin planlanmasında alan kullanımı önemlidir. Planlamada spor sahası yanında, bina ve

diğer yardımcı elemanların da bir arada Olmasına dikkat edilmelidir. Binalarda soyunma, malzeme, toplantı, misafir, ilkyardım. Basın ve dinlenme odaları ile wc-duşlara yer verilmelidir. Bölümler olarak ise. Otoparklar, kat garajları, gerekli ulaşım sistemi (yaya, araç ve bisiklet) düşünölmelidir. Alanlar kolay ulaşılabilir, endüstriyel alanlardan uzak, her türlü spor aktivensini yapmaya uygun olmalar gerekliliği yanında mutlaka yeşil bir doku görünümünde olmalıdırlar. Bu yeşil doku, kent içindeki diğer yeşil dokularla birleştirilmelidir. Semt sahalarının en az % 50'sin in yeşillendirilmeli ve sahalar belirlenmiş olan standartlara uygun olmalıdır.Spor alanları ayn bir kompleks olarak bir arada planlanabileceği gibi parklar içinde bu alanlara yer verilebilir. Özellikle çocuk ve gençlere yönelik oyun alanları mahalle parklar içerisinde yer almalı ve 1000kişiyeye ortalama 4-6 da alan planlanmalıdır. Kentsel alan kullanımında spor yerlerine ayrılması gereken miktar önemli olup, bu oran kentsel alan kullanımının % 4.6'sını oluşturmalıdır. Bematzky'e göre ise 3500 nüfuslu bir merkezde 1-6 ha, 7000 nüfuslu bir merkezde 2.4 ha, 10-15000 nüfuslu bir merkezde ise 3-5 ha'lık kullanılabilir spor alanına ihtiyaç vardır (Erdem, 1989). Aynı araştıncının belirttiği üzere Alman Olimpiyat Komitesi (DOG)'ne göre kişi başına 4 m2 spor alanı planlanmalıdır. Ülkemizde spor alanlarının kentsel alan kullanımındaki payı ortalama % 0.57 olup, kişi başına 0.90 m2 alan düşmektedir. Aynı araştırmaya göre, kentsel alan kullanımında en fazla spor alanına yer vermesi bakımından Konya ili başta gelmekte (% 2.92). bunu % 2.43 ile Kırıkkale izlemektedir. Gelişmiş Ülkelerde ise bu oranlar oldukça yüksektir. Kişi başına Hannover'de 9.0 m2, Amsterdam'da 6.5 m2, fransa'da 5.9 m2, Stockholm'de 5.0 m2, Polonya'da ise 4.0 m2 spor alanı düşmektedir.

Spor alanları planlamasında serbest zaman geliştirme planı yapılmalı, kullanana göre spor düşüncesi geliştirilmelidir. Topluma yabancı olan spor alanları oluşturulması, yanlış alan ve kaynak kullanımından öteye gidemez. Bundan dolayı kent ölçeğinde halkın sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı dikkate alınarak spor alanlarının yeri, büyüklüğü ve aktivite türü belirlenmelidir. Erdem (1989)'e göre spor yerleri; kolay ulaşılabilir, iklime uygun, endüstriyel alanlardan uzak ve kentin yeşil dokusu içinde, onu tamamlar nitelikte olmalıdır.

Halkın gereksinimleri dikkate alınarak spor alanlar planlarken, kombine spor alanlarına ve yaşam parkurlarına (koşu, yürüyüş yolları gibi) yer verilmelidir. Bu merkezler gerekli donanım elemanlarına (otopark, dinlenme, duş, soyunma odaları, ilkyardım üniteleri, yeşil alan, çöp vs) sahip olmalıdır. Tesisler belirlenen standartlara uygun hale getirilmelidir.

Bir spor merkezi 8-12 km'lik bir alana hizmet ettiğinden dolayı, yerleşim yerlerinde 20-30 dk'dan daha fazla uzak olmamalıdır.. Bu alanlar kullanıcıya çok yönlü spor eylemini seçme

şansı tanınmalıdır. Spor alanları yoğun Trafik baskısından uzak planlanması kullanıcıların fiziksel ve ruhsal sağlığı açısından önemlidir.

6.1.1.SPOR ALANLARININ YEŞİL ALAN VE SOSYAL DONATI ALANLARI İÇERİSİNDE YERİ VE DEĞERLERİ

Yeşil alan kavramı; yerleşim içi yeşil alanlar ve yerleşim dışı yeşil alanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Spor alanları yerleşim içi yeşil alanlar olarak değerlendirilmektedir. Ülkemizde kentsel alanlarda yeşil alan ihtiyacı iklim ve coğrafi duruma göre farklılık göstermektedir. Çeşitli ülkelerde yeşil alan, spor ve oyun alanlarının büyüklükleri için yapılan kabuller ve uygulamalar değişiktir. Tablo 2.3. de bazı ülkelerde kişi başına düşen yeşil alan ve spor donatı alanlarının değerleri verilmiştir. Türkiye de bu oran kişi başına sadece 12 m² dir. Yeşil alanların kullanım amaçlarına göre ayırımı aşağıdaki şekilde yapılabilir(Çiftçi, 1990).

A) DİNLENME ALANLARI

Büyük ağaçlıklar; ormanlar, koruluklar, fidanlıklar, parklar; bölgesel parklar, milli parklar, şehir parkları, mahalle parkları.

B) SPOR ALANLARI

Spor merkezleri; her çeşit sporun yapıldığı yerler/tesisler; stadyum yapıları, atış poligonları, yarış sahaları, okçuluk, atıcılık, su sporları, golf, tenis, dağcılık, voleybol ve basketbol vs.

C) OYUN YERLERİ

0–3 Yaş arası çocuklara kum havuzları

3–6 Yaş arası çocuklara oyun yerleri

7–12 Yaş arası çocuklara aletli oyun yerleri

13–18 ve 18–24 yaş arasındaki öğrenciler için spor alanları

D) EĞLENCE YERLERİ

Halka hizmet eden spor alanları içerisindeki tesisler (kulüp, sosyal tesisleri) ,piknik alanları, mesire yerleri, özel aile bahçeleri.

6.1.2- Spor Tesislerini Planlama

Ülkemizde sporun bugüne kadar yeterince yaygınlaştırılmamasındaki temel faktörlerden birisi, spor tesislerindeki dağılım ve kalite noksanlığı ile bunların optimal ölçülerde kullanılmamasıdır. Tesis planlamasında, yerel düzeyde bir yapılanma oluşturulmadığından, o bölgenin ihtiyaçları ve özellikleri doğrultusunda bir tesis planlaması yapılamamakta; illerde siyasilerin baskı ve tercihleri doğrultusunda, merkezi yönetim

tarafından yatırımlar planlanmaktadır. İhtiyaç duyulan ve yapımına başlanan tesisler, gerek yeterli ve sürekli kaynak aktarılamadığından, gerekse yeterli kontrol mekanizmaları devreye sokulamadığından zamanında bitirilememektedir. Dolayısıyla, yapım maliyetleri katlanarak artmaktadır.

Planlanan tesisler, kaynaklar ölçüsünde düşünülmemiş, dolayısıyla her zaman kalite ve standartlardan ödün verilmiştir. Tesislerin birim fiyatlarından tasarruf etme yoluna gidilmiştir. Tesis yatırımları için teklif edilen ödeneklerin düşürülmesi veya hiç verilmemesi nedeniyle mevcut ve inşaatı devam eden tesisler bitirilememekte ve bakım ve onarımları geciktirilmektedir.

Ülke genelinde bölgelerarası nüfus artışı, coğrafi konum, iklim ve demografik yapıyı dikkate alan bir spor tesis politikası oluşturulamadığından, ülke bir tesis mezarlığına dönüştürülmüştür. Tasarlanan sporun özelliklerine, ulusal ve uluslar arası standartlara uymayan; ulaşım problemi ve tek yönlü kullanım düzenlemeleri nedeniyle atıl durumda bulunan sayısız spor tesisleri bulunmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan spor tesis yatırımları, kuruluş yeri yanlışlıkları ve nitelikleri dikkate alındığında sayısı çok az değildir.

Sporcu tesisleri yatırımlarının planlanmasında, mevcut “tip projeler” nedeniyle, verimsiz ve çağın gelişmelerinin gereğine uygun olmayan, her bölgenin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına cevap vermeyen spor tesisleri yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Yerel yönetimlerin, spor yatırımlarında izleyecekleri politikalar belirlenmediği için, yerel yönetimler politik kaygı ve siyasi amaçlarla spora yatırım yapmakta, “herkes için spor” ilkesine dayalı tesisler ve yatırımlar yerine, futbol başta olmak üzere, daha çok performans sporuna hizmet etmektedirler.

Ayrıca, bu tesislerin planlaması ve yapımında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile koordinasyon kurma gereği duymamaktadırlar, bu konuda bağlayıcı bir mevzuat ta bulunmamaktadır. Yerel yönetimler şehir planlarını hazırlarken, 3289 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesinin 2’nci fıkrasında yer alan spor tesislerine tahsis edecekleri yerler konusundaki hükümlere de uymamaktadırlar.

6.1.3-Spor Tesislerini İşletme

Türkiye’de kamuya ait küçümsenemeyecek sayıda spor tesisleri bulunmasına rağmen, gerek “tip” projelerin çok amaçlı planlanmaması, gerekse nitelikli teknik eleman ve yeterli personel bulunduramaması açısından işletme güçlüğü çekilmektedir. Mevcut tesisler çok düşük kapasiteyle (yaklaşık yüzde 15) işletilmektedir. Kamu kuruluşları genellikle sahip oldukları tesislerde, mensuplarına ve çevre halkına spor programları düzenlememektedirler.

Spora ayrılmış alanlar depo, otopark v.b.amaçlarla kullanılabilmekte, ya da buralara lojman, sosyal tesis v.b. mekanlar inşa edilebilmektedir. Spor tesislerinin işletilmesindeki olumsuzluklardan biri de, bölgelere göre performans sporu veya yaygın spor talebi belirlenmeden yatırım yapılmasıdır.

Yerel düzeyde bir spor kulübü veya benzer bir yapı bulunmadığından, spor tesislerinden sorumlu kamu görevlilerine spor yapma bilinci verilemediğinden bölgedeki spor tesislerinin daha etkili ve tam kapasite çalışmasını sağlayacak bir düzenleme yapılamamaktadır. Bölgelerde hazır güç ve teknik eleman olarak bulunan “Beden Eğitimi” öğretmenlerinin hizmete koşulmasında, gerek ekonomik anlamda, gerekse mevzuat anlamında yetersizlikler vardır (ücret, izin v.b.). Tesislerin işletilmesinde verimlilik esaslarına riayet edilmemekte, tesis yöneticilerine inisiyatif verilmemekte, tesisler üst yönetimin isteği doğrultusunda kullanılmakta, kullanımlarda organizasyon, zaman ve koordinasyon hataları bulunmaktadır.

Yerel düzeyde mevcut olan spor tesislerinin işletilmesinde, yerel kaynaklar ve yerel yönetimleri devreye sokacak bir yapı ve hukuki düzenleme yoktur. Bu nedenle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatları ve yerel yönetim kaynakları etkili bir şekilde koordine edilememektedir.

7. YEREL YÖNETİMLERLE ve SPOR

Türkiye’de yerel yönetimlerin yapılanması içerisinde yöre halkının spor istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir sistem bulunmamaktadır. Yerel yönetimler kendi politik kaygıları doğrultusunda, performans sporuna hizmet edecek şekilde yapılanmakta ve yatırım yapmaktadırlar.

Kişilerin bu uğraşlarını gerçekleştirebilecek altyapının; yaşadıkları kentin fiziki mekânında yer alması sağlıklı toplum ve planlı kentleşmenin şartlarındandır. Kent planlarının hedefi, toplumsal refahın sağlanmasıdır. Bu sebeple kent planlanmasında en önemli ihtiyaçlardan biri olan spor alanlarının ve tesislerinin planlanması üzerinde hassasiyetle durulması gereken unsurlardan biridir. Kent planlamasının bu konudaki temel aracı ise zoning (bölgeleme) tekniğidir.

Zoning Tekniği (Şehirlerin bölgelere ayrılması zorunluluğu)’ni kısaca ele alırsak; Temel şehirselle fonksiyonlar; Barınma, çalışma, bedenen ve fikren dinlenme ile ulaşım.

Bölgeleme (zoning); çeşitli kentsel eylem ve uğraşlar için kentte yer ayrılmasını, her eylem ve uğraşın bu amaçla ayrılmış alana yerleştirilmesini sağlayan araçtır. Böylece kentin istenen yönlerde gelişmesi sağlanmış olur.

Bölgelemede amaç; şehirsal ortamı bölgelere ayırmak değil, fakat şehirsal ortamda şehirsal fonksiyon bölgelerini değerlendirmek ve konacak kurullarla bir bölgenin diğersinin aleyhine gelişimini önlemektir. Örneğın; konut alanının veya sanayi alanının yeşil alan (spor alanları, oyun alanları v.b.) aleyhine gelişmesini önlemektir.

Yerel yönetimler, 3289 sayılı Kanun'un kendilerine yüklediğı sorumluluk ve görevleri yerine getirmemekte; şehir planlarında spor tesisleri için düzenlemeler yapmamakta ve bütçelerinden ayrılması gereken yüzde 1'lik ödeneğı bile spor hizmetlerine aktarmamaktadırlar.

Ülke düzeyinde ve yerel düzeyde spor tesisi ve yatırımı yapmak için özel ve tüzel kişiler eğitim ve kültür alanlarında olduğı gibi vergi muafiyeti v.b. usullerle eskiden olduğı gibi teşvik edilmeli ve ödüllendirilmelidir.

Yapılacak hukuki düzenlemelerle, yerel yönetimler yükseköğretim kurumlarının beden eğitimi ve spor yüksekokullarından ve bölümlerinden mezun olan (spor yöneticisi, antrenör, rekreasyon lideri, tesis işletmecisi) kalifiye elemanları istihdam etmelidir.

İllerde spor tesislerini ve bu tesislerde üretilen spor programlarını tanıtan broşür v.b. dokümanlar yoktur. Halk spor konusunda aydınlatılmamaktadır. Bu konuda bazı kurumlar ferdi çalışmalar yapmakta olup, aralarında koordinasyon yoktur. Yerel yönetimlerin spor tesisi yapmak için kamu arazilerinden yararlanması kolaylaştırılmalı ve öncelikle yöre halkının ilgi, istek ve beklentilerine uygun "yaygın ve herkes için spor" ihtiyacını karşılamak için çok amaçlı tesisler yapmalı ve spor programları üretmelidir. Spor yapmaya elverişli atıl durumda bulunan kamu yapı ve binalarının (depo, okul bodrum katları v.b.) yerel yönetimler tarafından spor ortamı olarak düzenlenmesi ve yöre halkının hizmetine sunulması için mevzuatlar uygun duruma getirilmelidir.

Yerel düzeyde spor organizasyonlarının ve hizmetlerinin yürütülmesini üstlenecek, yerel kaynakların ve tesislerin kullanılması ve koordinasyonunu üstlenecek, yörenin tesis planlaması ve yatırım ihtiyaçlarını belirleyecek "Spor Kurulu" gibi bir yapı bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerin spor tesisleri yapmalarını teşvik etmek ve kolaylaştırmak için kamu arazilerinden yararlanmalarını sağlayacak tedbirler yoktur.

Kişiler, bedeni ihtiyaç sebebiyle sportif faaliyetlere katılabileceğı gibi amatör bir ilgi veya profesyonel uğraş olarak ta sportif faaliyetlerde bulunabilir. Kişilerin bu uğraşlarını gerçekleştirebilecek altyapının yaşadıkları kentin fiziki mekânında yer alması sağlıklı toplum ve planlı kentleşmenin şartlarındandır. Amaçlara ulaşmada araç olan planların hedefi, toplumsal refahın sağlanmasıdır. Bu sebeple kent planlanmasında en önemli ihtiyaçlardan biri

olan spor alanlarının ve tesislerinin planlanması üzerinde hassasiyetle durulması gereken unsurlardan biridir. (IOC, 2000)

7.1.Yerel Yönetimlerle İlişkiler - Yerel Spor Eğitim Politikaları

İnsanlar önceleri büyük ölçüde barınma ve dış etkenlerden korunmak için bir araya gelerek yerleşme kültürünü oluşturdular. Bu kültür zamanla yerleşim yerlerinin daha fonksiyonel ve daha insanca yaşanabilir bir konuma gelebilmesi için bir hayli değişti ve gelişti. Teknolojinin de gelişimi ile yerleşimler, büyüyen ve merkezden uzaklaşan şehir boyutlarını, binaları yükselterek bir süre önlemeye çalıştı.

8.SPORUN EKONOMİK BOYUTU

Sanayileşme, hizmet sektörünün gelişmesi, bilgi çağı ve hızlı kentleşme sonucunda toplu yaşama kültürü ve sosyal yapı giderek farklı özellikler kazanmıştır.

Sporun ekonomik etkilerini özellikle iki açıdan değerlendirmek doğru olacaktır. İlki endüstrinin gelişmesi ve büyümesiyle üretilen mal ve hizmet sayısının artması ve ikinci olarak üretimdeki artışa bağlı olarak makro politika hedeflerinden biri olan ve istihdamda artışı sağlamak olan hedefin artan üretime bağlı olarak yükselmesidir.

Ancak spor endüstrisindeki gelişmenin bu durumu oluşturabilmesi için spor endüstrisinin mevcut bölgeye yeni kaynaklar getirmesi gerekmektedir. Herhangi bir yerde kurulacak olan herhangi bir tesis o bölgeye ya da yöreye nihai amacından önce önemli ardıl etkiler oluşturacak şekilde bir durum yaratmaktadır. Örneğin öncelikli olarak o bölgede bir istihdam yaratacak olması ve harcama akımı meydana getirmesi dolaylı olarak ekonomik etkiler olarak ifade edilmektedir.

Spor endüstrisine konu olan faaliyetlerin kısa dönemli etkileri direkt, dolaylı ve teşvik etkisi olarak sınıflanabilir. Örneğin spor karşılaşmasını izlemeye farklı şehirlerden gelen bireylerin harcama akımlarını faaliyetin olduğu bölgede gerçekleştirmeleri direkt etki olarak ifade edilebilmektedir. Dolaylı etki ise o bölgenin içinde bulunduğu diğer endüstri sektörlerinin o aktiviteye bağlı harcamaları kanalıyla istihdam, kazanç ve üretim miktarlarını değiştirmeleri şeklinde ifade edilebilmektedir.

Gelişen dünya ekonomisinde sporun önemli bir yer edindiği gerçeğinden hareketle, Türkiye’de spor ile ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte, özel sektör ve sivil toplum örgütleri, artık spor sektörünün sunmuş olduğu fırsatları göz ardı etmeden, planlanan yatırımları, bölgesel kalkınma alanlarında sporun bu özelliğinden yararlanarak gerçekleştirmelidirler. Ülkelerin sosyo-ekonomik yapısının gerekleri doğrultusunda ve gelişmişlik seviyesine uygun

olarak kaynakların el verdiği oranda, sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını mümkün kılacak özelliğe sahiptir.

Sporun sosyal kalkınmaya etki edebilmesi, bu yolla verimli neticelere gidebilmesi, o toplumun meydana getiren fert, aile ya da grupların eğitim, kültür, spor alt yapısı ve bunlardan faydalanma ölçüsüne bağlıdır. Sporun, sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmanın ana unsuru olan insan gücünün sağlıklı bir şekilde geliştirilip güçlendirilmesi için etkili bir araç olarak kullanılması gerekir.

Toplumsal eğilimleri moral, kültür, yaşam felsefesi, ekonomik refah gibi olgular biçimlendirmektedir. Çağdaş toplumlar, sporu sosyal hayatın ayrılmaz bir parçası sayarken, geri kalmış toplumlar ise sporun önemini kavrayamamış ve göz ardı etmişlerdir. Günümüzde, toplumların spora yaklaşımları, toplumların genel yapısını yansıtır. Spor aslında gelişmişliğin bir ölçütü olarak da kabul edilmektedir.

Spor örgütlenmesi ve hizmetlerin halka ulaştırılması birçok ülkede genellikle kamu hizmeti olarak yürütülmektedir. Kuşkusuz tarihi süreç içerisinde devletin yerine getirmek zorunda olduğu eğitim, sağlık, güvenlik vb. görevler sürekli değişim içerisinde olmuştur.

Birçok örgütte olduğu gibi spor örgütlerinde de kendini gösteren bu değişim, ülkelerin benimsemiş oldukları siyasi ve ekonomik sistemlere bağlı olarak gerçekleşebildiği gibi çağın getirdiği yeni ihtiyaçlara paralel olarak da şekillenmektedir. Doğal olarak modern dünyanın bütün ekonomik ve sosyal değişimleri spor örgütü ve organizasyonlarında da görülmektedir.

Yirmi birinci yüzyılda uluslararası spor endüstrisinin, spor pazarında mevki olarak algılanmaktan çok spor yatırımlarını temsil etmeye doğru kayacağı söylenmektedir. Uluslararası ticari anlaşmaların spor sanayine doğrudan etkisi olacağı, çoğu spor dalında ve her rekabet düzeyinde uluslararası spor federasyonlar profesyonel ligler ve ekipler, tescilli lisansları ile ticaret konusunda rekabete girecekleri, bu federasyonlar aynı zamanda dünya çapında uydu yayınları düzenlenmesi sayesinde büyüyen televizyon gelirlerinden önemli karlar elde edecekleri, yatırım yapılan yetenekli sporcuların, büyük harcamalar yapılarak inşa edilen spor alanları ve tesislerinin, rekabet için de elde edilen yayın haklarının görkemli bir şekilde sunulması sporun ekonomik boyutuna olan ilgiyi kaçınılmaz kıldığı vurgulanmaktadır.

Spor, ekonomi ve politika birbiriyle sıkı bir ilişki içindedir. Politika ve ekonomi, kendilerinin oluşturduğu toplumsal ve ekonomik sistemi ön plana çıkarmak için performansından değil başarıdan yararlanırlar.

Sporla politika arasında ilişkide önemli olan spora sadece kamuoyunda etkili olan yüksek performans sporuna değil, verilen açılım olanağıdır. Bu açılım olanağı da spora demokratik sorumlulukta üzerine düşen görevleri yerine getirmesi için tanınmıştır. Ekonomi

ve spor, çalışan halkın mutluluğunu tamamlamalıdır ve tamamlayabilir ve dengeli bir ilişkiyle çalışma yaşamının insancillaştırılmasına katkıda bulunabilir.

Boş zamanların değerlendirilmesi spor ekonomisinin doğuşuna sebep olmuştur. Boş zaman ekonomisinin büyümesiyle de sporun onun içindeki payı büyümektedir. Genel bakış açısıyla toplumun değişik katmanlarının spor aracılığıyla boş zaman ihtiyaçlarının belirlenip, spor kuruluşlarında sunulan sosyal yönü bulunan spor pazarlaması teknikleri de gelişmektedir.

Günümüzün “Herkes İçin Spor” ve “Hayatın İçinde Olun” sağlık kampanyalarının metalaşmamış sporcu orduları ürettiği iddiasına karşı, devletin insiyatifinde ve ticari olarak desteklenmiş bu tip kampanyaların berisindeki gerekçenin esasen iktisadi olduğunun işaret edilmesi gerekir.

Son yirmi yıl civarında görülen sağlık, zayıflama kampanyaları patlaması, zayıflama, boş zaman değerlendirme, kozmetik, reklam ve diyet endüstrilerine ilave olarak ticari açıdan kısıktılmıştır. Dolayısıyla spor alanındaki aktörler, örgütler, endüstriyel ve toplumsal sektörlerden oluşan dinamik bir demet olmasından ötürü spor endüstrisinin işleyişi karmaşıktır.

Örgütlü yaşamın ticaret ve eğlenceyle ilgili bir parçası olarak spor kulüpleri siyasal gücün yasal düzenlemeleri ve kontrolü dışında değildir. Dolayısıyla spor, ekonomi, finans, sağlık ve kamu güvenliği, çevre, işçi ilişkileri, mekan kullanımı yasaları ve düzenlemelerini etkileyen kamu politikalarının da konusu olur.

Devlet kurumları, spor tesisleri için sermaye sağlayan birinci kaynak durumundadır. Sporun ulusal ve uluslararası politikalar, ekonomik kalkınma ve bireysel çıkarlarının gerçekleşmesi için siyasal önemi nedeniyle bir çok ülkede sporla ilgili bakanlıklar, spor otoriteleri ve kuruluşları vardır.

Spor endüstrisinin birincil görevi spor etkinlikleri üretmektir. Bunun için takımlar ve ligler düzenlenir. Bu düzenlemeler okul takımlarından, kümelere ve liglere, bireysel performanslara, yerel, ulusal ve uluslararası turnuvalara kadar değişir.

Spor endüstrisinin ikincil görevi spor etkinlikleri ile ilgili ticari yaklaşımlardır.

- Oyunlarda yiyecek, içecek, spor statları, salonları çevresinde mal satış yapanlar.
- Reklamcılar: sporu kullanarak ürün tanıtma ve satmaya çalışanlar
- Sponsorluk: Takımları ve turnuvaları finansal bakımdan destekleyenler
- Takımla, ligue, olaylarla vb. ilgili mal ve hizmet satan firmalar
- Spor faaliyetlerini destekleyici firmalar (spor malzemeleri ve egzersiz ürünleri)
- Menajerler, ajanlar ve temsilciler

Spor kulüpleri ve federasyonları mevcut yapılarını zamanla ekonominin kendi kurallarına göre planlamak zorunluluğu duymaktadırlar.

Nitekim; Spor ekonomisi tecrübeye dayanan, rasyonel ve ekonomik kararlar veren ve o doğrultuda hareket eden plan ve proje üreten bir spor bilim dalıdır.

Spor kulüpleri ve federasyonları ekonomik kuralları kabullenmeleri ve bu alanda yapısal değişikliklere gitmeleri ile beraber spor ekonomisi araştırmaları gelişmiş ve hal gelişmektedir.

Türkiye’de de artık sporun gelişmiş ülkelerde olduğu gibi örgütlenmesini gözden geçirmesi bir zorunluluk haline geldiğinden, yapının kurumsal bir nitelik kazanarak tüm organizasyonlarla birlikte kendi kendini finanse eden bir sistem haline dönüşümünün sağlanması gereklidir.

Öyleyse Türkiye’deki Sporla ilgili kurum ve kuruluşların AB ülkelerin de olduğu gibi serbest piyasa şartlarına uygun özerk idari ve mali kurumsallaşmayı hayata geçirme zorunluluğu vardır.

Sporun amatör dokusuna zarar vermeyecek şekilde düzenlenecek bir ekonomik yapılanma; spora ilişkin kurum ve organizasyonları daha esnek ve verimli hale getirerek, herkesin yararlanabileceği bir özelliğe kavuşturacaktır.

9.EKSİKLİKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:

- 1.Semt spor sahalarının yetersizliği ve her yaştaki bireylerin spor yapmasının sağlanmaması ve oyun alanlarının yetersizliği.
- 2.Spor alanları mahalle ölçeğinde kentin değişik kesimlerine dağıtılmalı, her yaşta ve her gelir seviyesindeki insanlara hizmet verebilecek şekilde planlanmalıdır
- 3.3289 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesinde yer alan ve uygulanamayan işçi sayısı 500’den fazla olan kuruluş ve fabrikaların tesis yapma ve antrenör bulundurma hükmü de teşvik sistemi ile yeniden düzenlenmeli ve yasal müeyyideler getirilmelidir.
- 4.Spor kültürünü kitlelere benimsetilememesi ve tabana yayılmaması. Okul-aile, okul-spor teşkilatı, okul-kulüp diyalogu ve işbirliğinin organize edilememesi.

- 5.Şehrimizde spor politikası ve Türk sporunun bilimsel ve çağdaş gelişimi, bilimsel atılımın uygulanması için uzman kişilerin bir araya getirilmemesi, geleneksel yöntemlerin tercih ediliyor olması ve Belediyelerde ve özel idarelerde yeteri kadar spor yöneticisi ve uzmanı bulunmaması
- 6.Devletin yönetimi altında olan orman ve benzeri alanlar spor yapmak isteyen bireylerin kullanımına açılmalıdır ve kullanımı için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- 7.Spora yeni mali, kaynaklar yaratılmalıdır.
- 8.Spor organizasyonları ile spor tesisleri yapımı ve kullanımı periyodik bir şekilde yapılmalı ve denetimi için konun uzmanı kişilerden oluşan bir üst kurulun bulunmaması.
- 9.Basın ve yayın kurumları çocuk sporuna yönelik yayınlarıyla (özellikle yetenekleri ve dürüst davranışları haber yaparak) bu alana katkı sağlamaları ve teşviklerinin sağlanması.
- 10.Çok amaçlı spor salonları projeleri geliştirilmemesi ve okullar ile spor kulüplerinin hizmetine günlük ve haftalık programlar dâhilinde sunulmaması.
- 11.Şehir imar planları, genel ve mevzi imar planlarında gençlik ve spor saha, tesisleri için yeteri kadar arazi ayrılmaması yasal düzenlemelerin yapılmaması.
- 12.Spor tesis yapımının yeteri kadar teşvik edilmemesi, Bütün spor tesisleri (bina, arazi v.s) her türlü vergiden muaf tutulmaması ve bununla ilgili yasal düzenlemelerin yapılmaması.
- 13.Toplu konut yapımını üstlenen kooperatifler yeni kurulacak organize sanayi siteleri ve endüstriyel tesisler ile inşa edilecek okullar için spor teşkilatınca hazırlanacak kıstaslara uygun saha ve tesislerini yapma zorunluluğunun bulunmaması.
- 14.Kentlerde sayıları çok az kalmış bulunan boş arsalar, okul ve semt sporuna hizmet verecek biçimde spor tesisi yapımı için gerektiğinde kamulaştırılmalarının yapılamaması.
- 15.Belediye ve il özel idarelerince yaptırılan spor tesislerinin amacına uygun kullanılmasını sağlamak üzere kulüplerin ve okulların yararlanacağı biçimde düzenlemelerin eksikliklerin bulunması.
- 16.Spor tesis ve işletmeciliğinin ve bunların bakım, koruma ve kullanımını sağlayacak uzman kişilerin yetersizliği ve yeteri kadar personel ve teknik elemanla takviye edilmemesi.
- 17.Spor endüstrisinin ve bölgesel kalkınmaya etkisinin yeteri kadar anlaşılammış olması.
- 18.Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunlarına sporun geliştirilmesinde istihdam olanakları sağlanmaması
- 19.Amatör spor kulüplerin sayısal azlığı ve var olanların nitelik ve nicelik olarak yetersizliği
- 20.Türkiye'nin 6. Büyük şehri olan Gaziantep teki hayırseverlerin spora yeteri kadar önem vermemesi.

21.Yerel yönetimlerde insan yerleşiminin toplu yerleşim alanları(siteler) kişi başına düşecek çağdaş spor alanını ayırma ve yapma zorunluluğu ya da değerlerini geliştirme fırsatını kullanabilir.

22.Özel ya da resmi açılacak tüm yöre okullarına açık ve kapalı spor mekânları yaptırılması zorunluluğunu ruhsata bağlayarak kullanabilir.

23.Yerel yönetimlerde gelişmiş ülkelerde olduğu gibi spor odaklı olan ve olmayan pek çok alt bölümleri olan “*Spor ve rekreasyon birimleri*” kurulmalıdır.

24.Halkın spor kültürü geliştirecek ve eğitimine yardımcı olacak afişler, sloganlar ve CD ler üretilip dağıtılması sağlanmalıdır. Bu konuda yerel bültenler yayınlanabilir.

25.Yerel yönetimler odaklı Türkiye’deki tüm kurum ve kuruluşların bir araya gelerek %2-3 olan spor yapma oranını %10’un üzerine çıkaracak “Spor Bilinci ve Kültürü” kampanyasına girişilmelidir.

26.İl Özel İdareleri illerde sporun ve spor kültürünün yaygınlaşması adına fonlar oluşturmalı ve kullanılmasını sağlamalıdır.

27.Halkın spor faaliyetlerine katılım sıklığını ve spora ayrılan zamanın tespitini sağlayacak anketler uygulanmalı ve sonuçları analiz edilmelidir. Spor kültürünün kazandırılması için, sporu yöneten kurumların program ve projeler üretmesi sağlanmalı; yazılı ve görsel basında, futbol dışındaki spor dallarına yer veren 'özel programlar' yapılması teşvik edilmelidir. Tüm bireylerin, gençlerin, kadınların, çocukların, yaşlılar ve sağlık problemi olanların yaşam performanslarının artırılması için spor programları geliştirilmeli ve kamuoyu tanıtımları yapılmalıdır.

28.Spor kültürünün benimsetilmesi ve toplumsal hafıza kazandırılması açısından, özellikle büyük şehirlerde spor müzeleri kurulmalı.

29.İlçelerde ve kırsal kesimde sporun yaygınlaştırılması ve iyi yetişmesi amacıyla özel kurslar açılması,

30.Okul sporlarına katılımda oluşan güçlükleri aşmak ve sporu tanıtmak amacıyla ailelere, anne ve babalara yönelik eğitim verilmesi,

31.Serbest zaman değerlendirme ile rekabet ve fair play/adil oyun konsepti çerçevesinde; çocukların, öğrencilerin, halkın, izleyicilerin, taraftarların eğitimine yönelik özel projeler (fan kulüpler modeli gibi), sosyal sorumluluk örnekleri geliştirilmelidir.

32.Belediyelerin şehir planlarını hazırlarken, spor tesislerine tahsis edecekleri yerlerin tespitinde, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün görüş ve teklifleri esas alınmalıdır.

33.Toplu konutlar, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, eğitim kurumları ile fabrika projelerine mutlaka spor alanı ve tesisi konulması zorunlu hale getirilmelidir.

34.İlimiz şehir planlarında en az 150 dönümlük bir arazi üzerine Gaziantep “Spor Kompleksi”nin hayata geçirilmesinin planlaması yapılmalıdır.

35.İlimizde, özellikle okulların yoğun olduğu bölgeler dikkate alınarak özellikle ilçelerde belirlenecek yerlere spor salonu yaptırılması,

36.İlimiz merkezinde semt saha ve spor salonu planlaması yeniden gözden geçirilerek, yerleşim birimi ve okulların müşterek kullanımına açılacak şekilde planlanmalı ve yeni spor salonu ve tesisler yapılması,

37.Gaziantep’e spor turizmini canlandırmak amacıyla bu konunun eğitimi verilerek ve gerekli personelin yetiştirilerek Rekreasyon alanları ve etkinlikleri planlanmalıdır.

9.1. ÖNERİLER

Türkiye’deki mevcut durum ve sorunlar doğrultusunda yapılması gereken çalışmalar ve düzenlemelerle ilgili öneriler aşağıda sunulmuştur:

9.1.1. TESİS POLİTİKALARI

9.1.1.1. Planlama

Tesis planlamasında, yerel düzeyde oluşturulacak “İl Spor Kurulu” (Yerel Yönetim, Özel İdare, Üniversite, İl Spor Müdürlüğü, Spor Kulüpleri v.b.’nin temsil edildiği) o bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda spor tesislerini planlamalı ve merkezi yönetim bu ihtiyacı nitelik ve nicelik açısından dikkate almalıdır. İhtiyaç olan tesislerin inşaatlarının en kısa sürede bitirilerek hizmete açılabilmesi gerçekleştirilmelidir.

Tesisler, kaynakları ölçüsünde kaliteden ve standartlardan ödün vermeyecek şekilde çağdaş (mimari ve estetik açıdan) ve özendirici nitelikler dikkate alınarak planlanmalıdır. Tesislerin birim fiyatından tasarruf edilmemelidir. Tesisler planlanırken, yatırım ve işletme maliyetini düşürecek (temizlik, bakım onarım, aydınlatma, ısıtma, yalıtım, dayanıklılık v.b.) teknik özellikler göz önüne alınmalıdır. Performans sporu için tesis planlaması, merkezi örgüt yapısı içerisinde oluşturulacak bir uzman ekip tarafından “makro” düzeyde ve ülke genelinde yapılmalıdır. Bölgelere göre öncelikli spor dallarına uygun yatırımlar planlanmalıdır. Yapım ve işletme masrafları yüksek (buz pateni ve kapalı yüzme havuzu gibi) tesisler planlanırken, sporcu başına düşecek birim maliyeti düşürecek tedbirler alınmalıdır. Örneğin, buz pateni salonları planlanırken, zemini soğutma için kullanılan enerjiden elde edilen ısı havuz suyunun ısıtılmasında kullanılmalıdır.

Yerel yönetimlerin “herkes için spor” ve “çok amaçlı spor” tesisleri ve yatırımlar yapması için gerekli olan hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerle kentsel alanlarda yürüyüş, koşu ve bisiklet yolları ve rekreasyon alanları düşünülmelidir. Yerel

yönetimlerin, özel ve tüzel kişilerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü denetiminde spor tesis ve yatırımı yapmalarını sağlamak için teşvik tedbirleri alınmalıdır.

Ülke genelinde, bütün tüzel ve özel kişilerin spor tesisleri konusunda yapacakları yatırımlarda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve/veya il spor kurulları ile işbirliği yapmaları ve onay almalarını sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Tesis planlamasında çok amaçlı kullanıma uygun tesisler düşünülmeli, büyük spor merkezleri, alış veriş, kütüphane, kültür sanat, restoran v.b. hizmetleri verebilecek tarzda planlanırken, ortopedik, spastik, sağır v.b. engellilerin de yararlanabileceği tarzda yapılmalıdır.

Türkiye'nin doğa ve kış turizmi kapasitesine uygun spor, sağlık, kamp ve kongre merkezleri planlanmalıdır. Spor tesisleri planlanırken illere göre "performans sporu" ve "yaygın spor" talebi araştırılmalı ve bu talebe uygun yatırım yapılmalıdır. Spor tesis yatırımları planlanırken özellikle, okulların yoğun olduğu merkezler, üniversite kampüsleri ve nüfus yoğunluğunun fazla olduğu bölgeler dikkate alınmalıdır. Tesisler planlanırken çevre tahrip edilmemeli, zemin üstü doğal değerler korunmalıdır.

Spor kulüpleri sporcu transfer harcamaları yerine spor tesisi yapmaları konusunda teşvik edilmeli ve özendirici tedbirler alınmalıdır. Yapılacak tesislerin, seçilecek projelerin çeşitliliği ile daha verimli ve güvenli spor tesisleri planlanmalıdır.

10.1.1.2- İşletme

Gerek performans, gerekse yaygın spor tesislerinin işletilmesinde, eleman ihtiyacının karşılanmasında yerel yönetimlerle işbirliği sağlanmalıdır. Spor tesislerinin işletilmesinde yararlanılan mevcut elemanların tesis işletmeciliği konusunda hizmet içi eğitimlerle geliştirilmesi sağlanmalıdır. Spor tesis işletmesinde ülke genelinde (yerel yönetim spor birimlerinde, özel ve tüzel kişilerin spor tesislerinde, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü örgütünde) üniversitelerin "Spor Yönetimi" bölümlerinden mezun olanların istihdam edilebilmesi için hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Mevcut olan spor tesislerinin daha yaygın ve daha verimli kullanılmasını planlamak için o ilde oluşturulacak "Spor Kurulu" yetkili olmalıdır.

Mevcut spor tesislerinin kullanılmasında ve sporun daha fazla yaygınlaştırılabilmesinde bölgedeki "Beden Eğitimi Öğretmenlerinden" yararlanabilmek için hukuki (ücret, izin, görevlendirme) düzenlemeler yapılmalıdır. Tesis işletmesinde sorumlulukla birlikte, yetki dağılımının da yeterince yapılması ve yapılacak hukuki düzenlemelerle tesislerin işletme giderlerine kullanıcıların katılımı sağlanmalıdır.

Mevcut spor tesislerinin işletilmesinde çok amaçlılık ilkesi benimsenmeli ve bunu sağlayacak araştırma ve incelemeler yaptırılmalı ve kısa vadede çok amaçlı kullanıma

geçilebilecek tedbirler alınmalıdır. Mevcut tesislerin teorik kapasitesi ve fiili kapasitesi belirlenerek aradaki farkı en aza indirecek pratik kapasiteye yaklaşılmalı, ihtiyaç halinde tesislerin gerek kullanım saatleri ve gerekse kullanım alanları rehabilite edilerek kapasite artırımına gidilmelidir.

Kamu kurumlarının kampüs ve bina içindeki spor tesislerinde, mesai sonrası çevre halkına hizmet verebilecek mevzuat ve işletme ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Spor tesislerinin yapım, bakım onarım ve işletmesini üstlenebilecek vakıf v.b. gönüllü kuruluşların kurulmaları kolaylaştırılmalı, bu kuruluşların ihtiyacı olan kaynak, fon v.b. aktarımı ve sürekliliği sağlanmalıdır. Tesislerin işletilmesinde katılımcı (kullanıcılar, yöneticiler, çalışanlar, finansörler v.b.) bir model geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bu konuda örnek modellerden yararlanılmalıdır.

Sonuç olarak, spor tesislerini işletmesini ve bakımını yapacak profesyonel teknik elemanlar yetiştirilmesine önem verilmelidir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de spor tesislerini, özel idareler, yerel yönetimler, büyük ölçekli şirketler, spor kulüpleri, özel teşebbüsler ve okul koruma dernekleri yapmalıdır. Kendi tesisini yapmak isteyenlere kolay uygulanır tam vergi muafiyeti getirilmeli, ilk 10 yıl süreyle teknik hizmet verilmeli, ayrıca tesis maliyetinin belirli oranlarında katkı yapılmalı ve uygun kredilerle teşvik edilmelidir.

10.KAYNAKLAR

- 1.ALTUĞ,O.,Kayıt Dışı Ekonomi, 2.Baskı,s.1-2 Türkmen Kitabevi,İstanbul,(1999)
- 2.ANDREFF,W.,L'evolution du Modele Europeen de Financement du Sport Professionnel, Reflets et Perspectives XXXIX,No,2-3, s.171-192,(2000)
- 3.BALCI, V. ,Spor Etkinliklerinin Planlanması ve Yönetimi, s.5-7, BağırçanYayınevi, Ankara (1999)
- 4.BİÇER,T.,Spor Yönetimi Organizasyonu Ekonomik Birim Olarak Spor işletmeleri ve Uygulamadan Bir Örnek,Yayımlanmamış Doktora Tezi, M.Ü.Sos.Bil. Enst. Yönetim Organizasyon A.B.D.,İstanbul,(1994)
5. CAN,Y.,SOYER,F.,Spor Hizmetlerinde Verimliliği Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi, 1.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Cilt:2,s.182-200,Ankara, (2000)
- 6.CERRAHOĞLU,N.,İMAMOĞLU,A.F., Sporun Ekonomik Boyutu Almanya Örneği, 1.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi,Cilt2,s.240-247 (2000)

- 7.COŞKUN,H.,Bir Tutundurma Aracı Olarak Spor Sponsorluğu,Gazi BESBD, Cilt4, Sayı3. (2006)
8. ÇAHA, Ö. ,Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak, Düşünen Siyaset, Sayı1, s.115-125, (1999)
- 9.DEVECİOĞLU S“Sporun Ekonomik Boyutu” Standart Ekonomik ve Teknik Dergi T.S.E.,Yıl 43, Sayı, 511, Temmuz, (2004)
- 10.DEVECİOĞLU S, SARIKAYA S. Sporun Bölgesel Kalkınmadaki Rolü, Doğu Anadolu Sempozyumu (Bölgesel Kalkınmada Yeni Ufuklar) Elazığ, 23–25 Mayıs 2005.
11. DEVECİOĞLU S. “Doğu Anadolu Bölgesinin Sosyo- Ekonomik Kalkınmasında Sporun Yaygınlaştırılmasının Rolü ” Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ, 2007.
- 12.DPT., Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı,Küreselleşme Özel İhtisas Komisyon Raporu, s.4-6,75-76,DPT Yayınları,Ankara
- 13.D.P.T.,Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı,"Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları, Özel ihtisas Komisyon Raporu,s.8-29,DPT Yayınları ,Ankara
14. DOĞAN,D.,Türk Futbolunda Potansiyel İstanbul Ruhu ve Şiddet,Düşünen Siyaset,Aylık Düşünce Dergisi, yıl1,sayı2,s73-85, Mart, (1999)
- 15.DORUKKAYA,Ş.,KIRATLI,A.,Türkiye de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka açılması, Finansmanı ve Vergileme, s.35-60, Dünya yayıncılık, İstanbul, (1998)
16. EKENCİ,G.,İMAMOĞLU,A.F.,Spor İşletmeciliği,1.Baskı, s.9-20, Alf Ofset Matbaacılık Ltd. Ankara (1998)
- 17.ERDOĞAN,D.,Sporun Siyasal Ekonomisi üzerine,Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi,<http://www.ankara.edu.tr>.(2001)
- 18.ERKAL,M.E.: Sosyolojik Açından Spor. Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi, s. 86, 89, 90, 104, İstanbul 1992.
- 19.ERDEM, Ü., Kent içi yeşil alanlarda açık spor yerlerinin yeri ve önemi. Büyük İstanbul'un Yeşilalan Sorunları Ulusal Sempozyumu (22-24 Kasım), İTÜ Yayın No: 2587, (235-240), İstanbul. 1978
- 20.ERDEM, Ü., Aktif Bir Rekreasyon Biçimi Olarak Spor ve Spor Yerleri Planlama İlkeleri Üzerinde Bir Araştırma. Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Yayınları No: 13, Ankara. 1989.
- 21.GENÇ,D.A.,Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi,Beşiktaş Örneği, s.83-84, Bağırhan Yayinevi, Ankara, (1999)
- 22.GEZGİN, M. F. , AMMAN, T. , Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, MANİSA, 1993.
- 23.G.S.G.M., www.gsgm.gov.tr. (13.03.2011)
- 24.İMAMOĞLU, A.F. ,Fonksiyonel Açından Spor Yönetiminin Anlam ve Önemi" .Gazi Eğitim Fak.Der., Cilt 8, sayı 1,s.21-34, (1992)
- 25.KAYGIN, M. Spor Planlaması Kapsamında Spor Alanlarının Organizasyonu. Yapı 86, (49-52), Ankara, 1989
- 26.KURT,M.,ATAYMAN.V. Modern Sporun Dünü ve Bugünü, s.52-53,66, Sorun Yayınları, İstanbul, (1997)
- 27.ROWE,D. (Çev:Küçük.M.), Popüler Kültürler:Rock ve Sporda Haz Politikaları, s.184-185, Ayrıntı Yayınları,İstanbul, (1996)
- 28.SUNAY H. Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:147, 2000.
- 29.TALAS,C.,Ekonomik Sistemler,5.Baskı,İmge Kitapevi s.31, Ankara, (1999)
30. TEREKLİ,M.S.,KATIRCI,H,Sporda çağdaş Pazarlama Anlayışı, 1.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi,Cilt:2, s.410-417 , (2000)

31.YENER, ZERRİN, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler, Türk Belediyecilik Derneği, Ankara,(s. 26).
(1998),